NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj **X.** V saboto 10. aprila (sredoživna) 1852. *List* **29.**

Kmet v risu.

Noč, pravíjo, ima svojo moč,
In taka moč je čudna,
In tamna noč je strašna noč,
Je strašna, nepriljudna;
Alj veči je bogastva moč,
Ta moč je še bolj čudna,
Ki je ne vstraši tamna noč,
Če še tak nepriljudna. —
Poglej ga kmeta, kak hití
Tje gor na križempótje!
Zaklàd ga tjekaj tak derví,
Ki v risu tamkej nót je.
Tri létne šibe léskovke
Vijavne nese sábo
Pred Vida solncam vrézane,
Ker so le té za rábo.
Ko pride tje, na sredo se
Na sredo pota vstavi,
In ris alj krog okólj sebè
Tri šibe dolg napravi,
Načerta ga, se vstopi vá-nj,
Enajste pričakuje, —
Se s turna zvon, ki kladvo ná-nj
Je vdarilo, začuje.
Po koncu kar začnó lasjé
Na glavi mu vstajáti,
Kakòr se v jezi zgrebené
Živali sploh na vrati.
Že misli, sto in sto pošást
Bo zdaj in zdaj prihrulo,
Jih, kdó vé káj, ki njih oblást
Peklò je, ga obsulo.
V napréj že sveti križ storí,
In roženkranec móli,
In stopi, da na vse strani
Je ena dalja okóli.
Lej, razsvitlí se zdaj nebó,
Ko solnce bi sijalo,
In bliže bliže to svitló
Je k njemu prihajálo.
Približa se mladeneč mu
Ves v svitlim oblačilu,
Dol z néba je poslán prišèl
Po božjim naročilu;
In stopi k njemu, dá novó
Oplúžje mu v darílo,
Orodje mnogo vse takó
Za kmečko opravílo.
Podájal mu je vse molčé,
In zginil je podávši.
Zdej kmet domú s podanim gré,
Pomèn daríl spoznávši.
In kakšen bil je ta pomèn?
Povém ga vsim in tebi:
Kdor priden je in pa spoštèn
Imá bogástvo — v sebi.

M. Valjavec.

Kmetijske skušnje.

(*Še en dober pomoček zoper garje pri živini*) naznanim jez po mnozih skušnjah, in ker se za 2 ali 3 groše dobí, se mende „Novíce“ ne bojo branile ga razglasiti. Če se spelude ali grinte prikazujejo in je gola koža suha in garpova, se vzame od irharja 1 ali 2 škafa taciga luga, v kterim je ribja mast razpušena (Afterlauge); s tem lugam se spirajo garjeve mesta večkrat na dan. Kmalo se prikaže zdrava koža (ako ni bolezin zastarana in v truplo preveč vgnjezdena. *Vred.*). Walland.

Kako v tacih krajih, kjer vode manjka, dobre in stanovitne kapníce napraviti.

(Konec.)

Od svojiga privilegiraniga vodovlaka (Pumpenbrunn) le toliko povém, da se ž njim, ako se v kapníco postavi, z enim vlakam v eni minuti 2 veder, z dvema vlakama pa 4 veder vode navleče, če ga sredin možak ali pa ženska goni.

S tem vodovlakam se da voda na vsako daljavo od kapníce po nalaš za to napeljanih cevih, pa tudi v vsako poslopje v pervo ali drugo nadstropje ravno tako lahko gnati, kakor da bi pri kapníci vun tekla.

Z 12 ali 15 goldinarji večimi stroški se da ta vodovlak v pripravno in vsacimu pohištvu koristno brizglo nagloma spreoberniti; druziga ni treba, ko cev zamašiti, kjer voda vun teče, — in brizgla je gotova. Resnico in korist te štirne, ki je vodnjak in brizgla ob enim, je g. predsednik kmetijske družbe, kteriga beseda je v tacih umetnih rečéh veljavna, v 23. listu „Novic“ poterdil.

Stroški za takošno cev samo vodo iz kapníce vleči, so z lesenim kolesam 120 fl., s kolesam iz vlitiga železa pa 132 fl., z dvema vlakama in železnim kolesam pa 190 fl. Za druge navadne štirne, ktere so čez 3 sežnje globoke, znesó pa stroški za vsaki seženj čez te 3 sežnje po 10 fl. več.

Pri zidanji kapníce je bilo že rečeno, da pri mojim vodovlaku oklepa okolj kapníce treba ni. Po tem takim znesó stroški z mojim vodovlakam toliko manj, kolikor oklep veljá. Oklep se navadno iz kamna dela, in velja 30 do 50 fl. pri navadni štirni; pri kapníci, ki ima veči okrog, bi še več veljal. Iz rečeniga se tedaj vidi, da to, kar vodovlak več veljá, se pa pri oklepu prihrani.

Ta naprava pa ni le zato bolji, ker več vode da, ko navadne, ampak tudi zato, ker ima gospodar, ki ima to pripravo z majhno večimi stroški, tudi brizglo pri hiši. Tudi se tako lahko nepokazí, ko navadne štirne.

Kdor se hoče službe mojih štirn očividno prepričati, naj gré gledat v jetnišnico na Poljanah, kjer ste 2 že več let napravljene, — k gosp. kupcu Malnarju na vert v Gradiše, — k zidar-

skimu mojstru g. Treo-tu poleg koliseuma, — k g. Nenig-u, olarju pred Dolensko mitnico, kjer se štirna z malnam vred z enim konjem goni in voda v pervo nadstropje nad olarijo vzdiguje, ali pa naj pride k meni, kjer je z dvema vlakama in brizglo.

Juri Pajk,
mestni tesarski mojster.

Glas o škodljivosti žganja.

(Dalje.)

Tako je žganje življenju strup, časne in večne sreče grob, in vsih hudobij je žganjica košata mati, naj hujša kuga za ljudí. Nesrečen kraj, kder je žganje doma, in vbogi ljudjé, kteri se žganja privadijo! Drugi pijanci v navadi popoldne začnejo, žganopivci pa že v jutro zgodaj na teše pijejo; žganje iz njih hahlá, kakor iz kotla, de ni blizo njih obstati. Ljudjé se od žganja poživinijo, in ni hujše vjime, ne veče nesreče kakor je žganje, ako se ljudje v žganje podajo.

Ne motite se, preljubi, *ako več pijancov poznate, kojim se ni zgodilo vsega tega kaj;* njih ura še ni dotekla. Tudi veša se dolgo krog luči obeša in misli, de ji ogenj škodoval ne bo; alj ko bi trenil, jo plamno zgrabi in požgè. Tako pijanca huda navada le po malem mika in vleče, ob svojim času ga pa mahoma zgrabi, in kakor goréč kolovrat z njim v pogubo letí; zvezan od hude navade si pomagati ne more, naj bi ravno rad.

Ne izgovarjajte se, *de le po malem žganje pijete;* zmerno piti vam škodovalo ne bo. Pri malem človek začnè, pri velikim pa nehati ne more, dokler pijančvanju smert konec ne storí. Vsak pijanc je po malem začel. Če ti žganju, kakor vsaki hudi navadi, le mezinc podaš, te bo hitro huda navada za vso roko popadla, in te ne izpustila, dokler te ne pogubí. Samo las pregrehi pokažeš, in hitro bo iz lasa močna verv (štrik), na kateri te greh v pogublenje popeljá. Veliko bolj lehko je žganja clo ne okusiti, kakor odvaditi se ga, ako se ga navadiš.

Ne recite: *Kaj pa hočemo piti, kaj dajati delavcem, ker nam Bog lansko leto ni vina dal?* Bog vam bo dal eno leto tudi brez vina prebaviti, in vam bo drugo leto vaše vinske gore za toliko bolj blagoslovil, de vam bodo rodile. Veste de veliko miljonov ljudí po svetu brez vina živí zdravih, močnih in veselih; kaj bi pa vi eno leto brez vina ne preživeli! Kaj bi pa jedli, če bi vam Bog tudi ljubi kruh vzel? — Ako si žejin, se dobre vode napij, in te glava bolela ne bo. Dajte ljudém boljega živeža, in delavce, ako je treba, raji boljše plačajte.

Ne vprašajte, rekoč: *Zakaj pa je žganje na svetu*, če bi ga piti ne smeli? Za zdravilo je žganje, ne za vsakdanjo pijačo. Zdravo je žganja ene kaple požreti, kedar se v kako nezdravo sapo podaš — za kaj posebno težavnega primeš, alj v nalezljivi bolezni beteżnikom strežeš. Za žejo in za vsakdanjo pijo pa žganje ni; je strup! Naši rajni so dobro vinsko žganje v omarco varno zaklepali kakor smodnik, in le po kaplici so ga dali, kedar je bilo komu slabo. V sedanjih časih pa iz koruna (krumpirja), clo iz žita in iz druzih stvarí žganje delajo, iz ljubega kruha strup napravljajo, in ga ne po žlicah, ampak po kupicah, po maslicih in clo po poličih spijajo, tako de začnè iz človeka goreti. Ali ni to groza pregrehe?

Ne govorite — pišejo škof na dalje — *„Tega škof ne zastopijo, in pišejo, kar ne vedó“.* Če si ravno še nisim žganopije sam poskusil, sim pa po svetu zadosti vidil in zvedel, kaj nesreče in žalosti žganje naredí. Pač bi nam bilo gorjé, če bi si sami vse poskusili, in se po nesreči drugih ne izmodrili! — Ako pa meni ne verjamete, prašajte zdravnike; vsi vam bodo poterdili, če le sami žganopivci niso, de je žganje človeku strupna pijača, in vsak razvajen žganopivc sam svoj morivc. Zdravniki vam bodo pričali, de je žganje prava človeška kuga, ktera se loti tistega kraja ljudí, kjer se žganje za navadno pijačo ima. Poslušajte popotnike, ki so po takih krajih hodili, kjer je žganopija doma; pravili vam bodo od strašnega števila zdivjanih ljudí, kojih nobena druga skerb ni, kakor posledni krajcar na žganju zapiti. Vi, preljubi Slovenci, še ne veste, hvala Bogu, kaj nesrečno žganje zna; zatorej vas je potreba pred toj nesrečoj svariti in prositi za sveto božjo voljo: Varujte se žganja in po nobeni ceni ne vadite se ga! Varovati se je lehko, odvaditi gorjé.

(Konec sledí).

Pravoznanske pisma.

8. pismo.

Da vse povémo, kar zadeva različne kazenske ravnave, o kterih smo dosedaj govorili, moramo omeniti še pripomočkov in pravíl za dokaze ali spričbe, po kterih so se sodniki ravnali v razsojevanji gotovosti dopernešene rečí in gotovosti krivde.

Že v 2. pismu smo rekli, da nekdaj v starodavnih časih so se razsodbe opirale na vse drugačne pravíla, kakor dandanašnji, in da očišivna prisega, oginj in voda, dvoboj in silovito mučenje so bili pripomočki bili za zvedenje krivde ali nedolžnosti zatoženca.

Na njih mesto je stopilo detevno dokazno ali spričbino pravílo (positive Beweistheorie), po kterem je postava predpisala, kakošni imajo posamski dokazi biti, da sodniku mora kaznovano delo kot zares dopernešeno veljati in po tem krivičnega spoznanega kaznovati, brez ozira na to: ali je tudi sodnik v svoji vesti prepríčan bil, da je res tako.

Pa tudi to dokazno ravnalo, po kterem so sodniki le rabotno orodje pravíce bili in po kterem se za občinsko varnost ni bilo dostojno skerbelo, so vse omikane deržave že zdavnej opustile.

Drugači pa je kazenska pravda po nikavnem dokaznem pravílu (negative Beweistheorie), pri kterem postava le sploh nar važniši pripomočke in pogodbe za dokaze ali spričbe predpiše, brez kterih sodnik ne more nobenega za krivega spoznati.

Če ima sodnik dokazne pripomočke v rokah, mu je oblast dana zatoženca obsoditi, ako je tudi v svoji vesti njegove krivde prepričan, brez da pa bi ravno k temu prisiljen bil; sodnik ni tedaj po tem v svoji razsodbi tako zvezan, in nedolžen zatoženc je obvarovan, da ga kriva sodba ne zadene. V kazenskih zadevah zastran spričbe obstoječi dokazni pripomočki niso tedaj ukazi, po kterih se ima sodnik rabotno (mehanisch) ravnati, ampak oni so mu le vodíla, po kterih dokaze pretresa in na ktere razsodbo opíra.

Temu postavnemu dokaznemu pravílu nasproti pa stojí tista razsodba, po kteri ni sodnik na nobene postavne dokazne pravíla vezan, ampak kjer on sodi le po svojem notranjem prepričanji in nikomur ni dolžan dokazati, zakaj je tako sodil in ne drugač. Ako ta načín razsodbe ni izročen skušenim pravoznancom, se imenuje porotna sodba.

Kar za ali zoper porote govorí, je v tesni zavezi s tem, kar za ali zoper dokazno pravílo govorí; tega pa tukaj na dalje pretresovati nimam namena; le to mislim, da bi bilo na vse straní, za zatoženca in sodništvo, vgodniši, ako bi v pravdah po sodnikih se vse postavne dokazne pravíla ne ovèrgle, zato ker je občinska očitnost kazenske pravde odpravljena, ker se pri 2. stopnji spet pismena obravnava začnè in v mnogih kronovinah cesarstva se sodništvo še le iz noviga osnovatí mora.

Pri nas je do leta 1850 noter do vpeljave sedaj veljavnega reda kazenske pravde nekako nikavno dokazno pravílo veljalo, ktero je po patentu od leta 1833, ki je določil dokaze ali spričbe po soglasnosti zatožb, še bolj obveljalo. Ker si je sodnik po tem pravílu sila skerbljivo prizadeval, vse pogodke z nar veči natanjčnosti določiti, po kterih bi se zamogla spričba popolnoma dokazana ali gotova imenovati, in si ni upal spričbé za gotovo imeti, ako zavolj pomankanja kakošnega tacega pogodka niso vse izvedenja in zatožbe soglasne bile, se je večkrat zgodilo, da je bil zavolj pomankanja dostojnih dokazov nar bolj prekanjen in zvit hudodelec izpušen.

Z vpeljanjem sedanje postave kazenske pravde je bilo to pravílo natanjčnega postavnega dokaza overženo, ker bitstvo porotnih sodb to že samo po sebi terja, — in to pravílo, da sodník v kazenski pravdi nima zgol le po postavnih dokaznih vodílih razsoditi, je vpeljano sedaj na mesto porotnih sodb tudi pri deželnih sodnijah, in veljá tudi pri manjših kazenskih rečéh. Tako ima v ti napravi zavolj javnosti pravde in ker sodník svojo razsodbo tudi na svoje prepričanje opira, ne le zatoženc temuč tudi občinstvo dostojno poroštvo za pravično sodbo.

Ako je sodnikom še naukazano, z obširnimi razsodnimi dokazi dokaze svojega prepričanja občinstvu razodeti, — ako je obsojencu dovoljeno, se zoper to razsodbo pritožiti pri višji sodníi, da zadobí po ti še višji poroštvo zastran pravíce storjene sodbe, se bo tako zaupanje ljudstva na pravíco kazenske sodbe še povzdignulo, in kazenske postave bojo razvile svojo dobrotljivo moč, ker bo občinsto čez in čez prepričano, da so sodniki v javni in ustmeni obranavi za razsodbo pridobljene izvedenja in dokaze v brambo nedolžnosti in v strah hudobnim tudi v zaperti sodivnici, kamor javnost ne seže, tako pretresli in preiskali, da zamore vsak prepričan biti, da je pravica gotova kot beli dan. Blagor deržavi, ki vživa tako poroštvo kazenskega prava!

Novičar iz slovanskih krajev.

Od sv. Trojice na Štajarskim 4. aprila. Nabera vojaških novincov Rogačkega okraja za letošnje leto je končana, in scer tako, da še 4 na dobro za prihodnje leto imamo. Poprejšnje leta so mnogokrat oženjeni možje in taki, kteri sive starše preskerbeti imajo, v vojaški stan poklicani bili; nič ni pomagalo, ne milo jokanje žene in otrok, ne prošnja očeta. Letos pa po modri zberi našiga blaziga okrajniga komisarja g. Pirkmajer-ja so vsi oženjeni in tudi taki, ki stare ali bolne starše rediti imajo, vojašine časno prosti ostali, kteri zdej združeni z ženami, otroci in s sivimi starčiki gorečo prošnjo k Bogu pošiljajo: naj jim tega dobriga gospoda veliko let zdraviga ohrani! Oni tudi kakor previden in pravičen gospod za omiko slovenskiga jezika skerbí in županije v njih novih opravilih prijazno podpira. Ker veliko županov pisati in brati ne zna, se vender ne naveliča, jih podučiti in za nje vse opraviti, kar je za srenjo potrebno, da ona spolne svoje dolžnosti. Naj prejme prečastiti gospod za svoje ljudomilo obnašanje našo serčno zahvalo.

Iz Toplic na Dolenskem 1. aprila. —*f*—. Vršnasela so vas na južnovshodnem koncu Topliške fare, ki kaki dve uri od koplje (Toplic) na prijaznem homcu stojé, i se po čudni nameri na štiri fare: Čermošniško, Semško, Podgrajsko i Šmihelsko mejé. Ondi se je te dni žalostna prigodba pripetila. Jo naznanim, ne kakor bi hotel s tem komu kako očitanje pisati, ampak le drugim v razgled i svarjenje. V omenjeni vasi živí kmetovavec, oče trojih otrok. Naj mlajši med njimi, fantič, je ravno jeden mesec spolnil, i mati je 29. dan pretečenega mesca ž njim k vpeljevanji prišla. Pač ni reva mislila, ko je pri tem sv. opravilu zdravega v naročji držala, da mu bo nemila smrt tako hitro nit življenja prerezala! Drugi dan okoli četrte ure proti večeru ga je bila mati v zibelko položila; ko je dete zaspalo, se je zunaj hiše na delo podala, ter kole belila. Med tem pridejo drugi otroci v hišo; ko razun spijočega deteta nikogar v njej ne najdejo, se spet iz nje izmuzajo, pa vrata odprta pusté. Imajo pa v tistem kraji (kakor marskje drugej) navado, da od časa do časa prasce iz svinjakov spusté, da prosto okrog tekajo. Jedna teh žival se skoz odperta vrata v hišo zateče, i ko do zibelke priruli, šavsne dete za glavo, i mu vse obličje odtrga, da se je le še zadnji del čepine i jedno ušesice telesca držalo. Sirotišče je le jedenkrat enmalo zavekalo; mati v hišo hití, i vidi ljubo dete grozovito raztrgano i umorjeno, tla vsa okrvovena i odtrgani del glave na tléh pred svinoj. Nje žalost i žalost obupnega očeta iz dela doma pridšega ni popisati; — pa ne jok ne tarnanje ni moglo umorjenega deteta več v življenje obuditi, ki je bilo danes na ondotnem pokopališču materi črni zemlji izročeno. — O silnem požaru v Vinjevasi so „Novíce“ v 25. listu pisale. Tudi na Toplicah, kakor zvémo, je malo manjkalo, da nismo imeli rudečiga petelina v strehi. 29. marca vzame mali, petletni fantič svojemu očetu netilnih klinčkov i si jih v žep natakne, se splazi skrivoma iz hiše, i gré k sosedovemu, sedem let staremu fantalinu. Se pogovorita, klinčke vžigata, i pred hišo ogenj napravita, ter listje i slamo na-nj nanašata. K sreči je bilo tiho vreme brez sape, i je mati še o pravem času domu prišla. Viditi čudno kurjavo pod kapom niske, slamnate strehe jo strah spreletí, da jej mravljinci po hrbtu gomezlajo. Urno skoči v hišo, zgrabi škaf z vodo i ogenj pogasí rekoč: „Sam Bog je varoval i sv. Florian, da se hiša ni vnela!“ Hiša stoji scer od drugih nekoliko v kraj; vender bi bil ogenj le prelahko na druge preskočil, i vse vpepélil. Se pač ne more staršem nikoli zadosti zatrditi, paznim biti na svoje otroke! — Kakošna bo letošnja letina, naprej ne vémo. Upati moramo da se nas bo Bog usmilil i nam boljšo dal od treh preteklih. Toda znamnja do zdaj niso bila kaj vesela: ozimina je močno pognila, i trtje i sadno drevje je sneg hudo polomil. Ako se nam pa Božji blagoslov ne povrne, nam bo huda pela. Beračev imamo že zdaj dan za dnevom toliko, da jeden drugemu vrata podajajo. Od blizo i dalječ prihajajo, i se s točo i slabo letino izgovarjajo, ter tožijo, da nimajo pomoči od nobene straní. Res je nekterim stradež i glad iz obraza brati; drugim pa se menda beraška palica ložeja zdí, ko kramp i matika. Bog nam pomagaj!

Iz Krasa Sežansk. okraja. —*l.* Letošnja zima ni zlo huda bila po Krasu, le borja nas preveč nadlegva, da nismo mogli na polji še skoraj nič delati; tert je še dosti rezati in vezati. Krompir smo začeli saditi; pa se ga ne bo veliko sadilo, ker je predrag; funt je bil pretekli teden po 2 krajc. in pol, sedaj se

ne dobí spod 3 krajc. Živinske klaje nam je jelo močno zmanjkovati; senó je tudi čez mero drago, se ne dobí spod 2 fl. 40 kr. cent, v Terstu se prodaja cent celò po 3 fl. in še čez. Ozimina nam je močno pozebla in pomerla, kar je sneg o začetku zime na nezmerzlo zemljo padel. — Marsikrat bi zamogli Jeremijevo pesem zastran marsikteriga naših županov zapeti, ali kaj pomaga, saj vunder zavoljo tega se ne bojo zbudili k veči pridnosti za srenjski prid. Tudi moramo mi čisti Slovenci na Krasu ali hočemo ali nočemo vedno Lahi biti, ker nekteri naših županov, pa tudi nekteri naših g. duhovnov tako hočejo! Serčno želimo, da bi to drugači bilo po pričakovani novi srenjski postavi.

Iz Ljubljane. Z veseljem naznanimo, da si je Ljubljansko mesto preteklo nedeljo za 43 oralov in 268 □sežnjev več rodovitniga zemljiša pridobilo. Bila je namreč tisti dan razdelitev tako imenovane „gmajne pri cegovnicah“ v Ternovim med 158 deležnikov iz Krakoviga in Ternoviga dogotovljena, — in ker se smé vsaka razdelitev občinskiga pašnika, ki nikomur nobeniga dobička ne donaša, po pravíci nova pridobitev rodovitniga zemljiša zato imenovati, ker bo vsak gospodar svoj delež obdelovaje si kaj pridelal, zamoremo reči, da si je s to razdelitvijo zares Ljubljansko mesto za 43 oralov in 268 □sežnjev nove zemlje pridobilo, ki je bila dosihmal bolj smrdljiva mlaka kot pašnik, in verh vsiga tega tudi celi okolici nezdravo močirje. To spoznaje so že v letu 1847 Krakovčanje in Ternovčanje mestni magistrat za razdelitev te zanemarjene gmajne prosili, ktera prošnja se je po odstranjenih zaderžkih in po poravnanih vsih pravícah v nedeljo dogotovila. Po odločenih nekterih deležih so hišni gospodarji iz Krakoviga in Ternoviga po versti hišnih številk srečkali (lozali) za odmerjenih 158 deležev, ktero srečkanje se je v lepim redu dokončalo. Vsi deležniki so se zavezali, ceste, ki ostanejo občinske ceste, in ravno tako tudi mostiče čez grabne, vedno v dobrim stanu ohraniti, ker za lahko obdelovanje in da živina pri delu manj terpí, so dobre ceste perva potreba; — posebno pametna pa je tudi prepoved, kteri so se vsi podvèrgli, da zavolj varovanja cest in grabnov nihče ne smé na teh zemljiših živine pasti, ktera mehko zemljo potaptá in gotovo škodo gospodarju dela. Ne moremo tega naznanila skleniti, brez da bi magistratnimu oskerbniku gospodarskih rečí, gosp. Podkrajšek-u zaslužene hvale ne dali, ki si je kakor za Ljublj. močirje sploh tudi za dognanje te razdelitve nevtrudljivo prizadeval. Pohvaliti pa moramo tudi Krakovčane in Ternovčane, da spoznaje svoj lastni dobiček, so samí sprožili razdelitev malopridne „ceglarske gmajne“, da bo na njenim mestu v malo letih rodovitno zemljiše. Naj bi bili oni mnogim drugim soseskam v izgled, ki imajo še veliko tacih pustih gmajn in ne zapopadejo svojiga lastniga dobička, misleči, da take pustote so pašniki živini! Kolikorkrat se spomnimo na veliko gmajno na Vižmarjih, ki pusta in brez vsiga prida leží, se nam milo zdí, da ondašnji soseski se še niso očí odperle, da bi se lotila razdelitve! Teško je zares včasih več zlasti terdovratnih glav pod en klobuk spraviti; vunder „vse je mogoče, če se le zares hoče“ je rekel rajnki nepozabljivi mestni poglavar Hradecki leta 1827, ko ga je cesar Franc I., pokazaje mu Ljublj. mah, še čez in čez močirn, vprašal: ali bi se dal na suho djati — in o 2 letih je že peljala terdna pot iz Ljubljane čez mah na Ig! — Včeraj je bila naprava merzle kopve (kaltes Bad), ktere Ljubljana silno potrebuje, za gotovo sklenjena. Kje in kako — bomo drugikrat povedali; danes le toliko naznanimo, da so deležniki naprave (akcionarji) dogotovljenje kopve g. Ambrožu, g. stotniku Ritter-ju in g. J. Pajk-u izročili, tedaj tacim možém, ki so nam porok, da bojo brez pomude to potrebno reč na noge spravili. — Včeraj smo slišali, da utegne mnogo ponarejenih deržavnih bankovcov po 10 fl. (falsche Reichsschatzscheine) med ljudstvam biti, ker se je v Ljubljani pri enimu samimu plačilu med 14 deržavnimi bankovci 10 ponarejenih našlo. Naj se tedaj vsak varje taciga ponarejeniga denarja!

Novičar iz mnogih krajev.

5. dan t. m. popoldne malo pred šestemi je po nagli mertudnici pervi cesarski minister in feldmaršallajtenant Schwarzenberg umerl, ko je malo poprej še zdrav v zboru ministerskim predsednik bil; komaj pa pride v svojo izbo, se zgrudí, in vkljub vsi zdravniški pomoči se je le toliko zavedel, da so ga s sv. smertnimi zakramenti previdili; bil je 52 let star. O viharnim času iz armade na Laškim od cesarja Ferdinanda na Dunaj poklican je prevzel 21. listopada 1848 predsedništvo ministerstva, v kteri službi je zlasti kot oblastnik vunanjih oprav takrat zlo medlečo veljavnost in mogočnost austrianskiga cesarstva v razmeri do vunanjih deržav zopet popolnoma ustanovil. Pogreb je bil tako slovesin, da že dolgo taciga na Dunaji ni bilo; truplo njegovo so peljali na Česko, kjer ima Schwarzenberška rodovina v Wittingau-u svojo lastno pokopališe; rajnki ima še 2 brata (eden je kardinal in nadškof Pražki) in 4 sestre žive. Dunajski časniki vsi zagotovljujejo, da vladne pravila ostanejo tudí po njegovi smerti nepremakljive, in mislijo, da bo baron Buol-Sauenstein njegov naslednik, ki je dosihmal bil cesarski poročnik pri Angleški vladi v Londonu. — Nadvojvoda Janez so že tako zdravi, da grejo prihodnji mesec v toplíce. — Osnova smenjske postave je že ministerstvu kupčije predložena. — Krajcarjev od leta 1816 je v Dunajski kovavnici že 600 centov za prekovanje pripravljenih. — Poslance, ki so iz Horvaskiga na Dunaj šli, je minister kupčijstva zagotovil, da se bojo dela za železnico Karlovško, Siseka, Zagreba in Zidaniga mosta berž ko bo moč začele. — Ker so se poslednji čas tudi taki ljudjé križem ženiti začeli, ki nimajo dostojnih gotovih pripomočkov družino rediti, bo neki dotična cesarska postava od leta 1815 spet v veljavnost vpeljana. — Jezuiti bojo neki po vsim cesarstvu spet svoje nekdanje pravíce zadobili, in kakor se bere, bojo tudi milostne sestre po 2, 3 ali 4 v eni vasi, kjer bo treba, kmalo strežbo bolnikam po kmetih prevzele; živile se bojo iz milodarne zaloge in doneskov srenjskih. — Predsedniku Francoske republike je unidan dovolil deržavni zbor 12 milionov frankov vsakoletniga dohodka; zraven tega mu je dano 6 velicih deržavnih poslopij za prebivališče in 5 velicih okrajn za lov. S to mervico zamore Napoleon prav zadovoljin biti, ako se pomisli, da še poprejšnji kralj ni tolikšnih dohodkov imel, in da predsednik severno-amerikanske ljudovlade ima na leto le 28.000 dolarjev! — Na Francoskim delajo beli smodnik (purfel), ki ima veliko huji moč od navadniga černiga, in se da tudi lože napraviti. — Iz Zadra je prišlo telegrafno naznanílo, da je glasoviti Omer Paša starašinstvo Černogorsko naprosil, naj mu dovoli pot za en del njegove armade v Albanio skozi Berdo. Černogorci, kterim se to nekako sumljivo zdí, se pomišljujejo v odgovoru na to prošnjo.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*